

ปัจจัยการบริหารการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ของจังหวัดเพชรบุรี

Factor Educational Administration Affect Quality of life Preschool Children Child Development Center in Phetchaburi Province

อารีย์ อ่อนยิ่ง (Aree On-Ying)^{*}

อภิชาติ เสนะนันท์ (Apichat Lenanant)^{**}

บทคัดย่อ

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำวิจัยเรื่องนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับการบริหารการจัดการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของจังหวัดเพชรบุรี 2) ระดับคุณภาพชีวิตของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดเพชรบุรี และ 3) ปัจจัยการบริหารการจัดการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของจังหวัดเพชรบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก/รักษาการหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน 166 คน ปลัด อบต./เทศบาลจำนวน 79 คน และครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 128 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 373 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.958 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1)ระดับปัจจัยการบริหารการจัดการศึกษาในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงระดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านสภาพแวดล้อม และด้านสื่อการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน รองลงมาคือ ด้านบุคลากรและด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านอาคารสถานที่ ตามลำดับ 2)ระดับคุณภาพชีวิตของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงระดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม รองลงมาคือ ด้านสติปัญญาและด้านร่างกาย ตามลำดับ 3) การวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารการจัดการศึกษาส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของจังหวัดเพชรบุรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และปัจจัยการบริหาร สามารถทำนายคุณภาพชีวิตของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของจังหวัดเพชรบุรี ได้ร้อยละ 69.90 และสามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอยได้ดังนี้ $\hat{Y} = 0.604 + 0.927(X)$

คำสำคัญ : ปัจจัยการบริหาร การจัดการศึกษา คุณภาพชีวิตของเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

^{*} นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Student Master of Education in Educational Administration, Phetchaburi Rajabhat University

^{**} อาจารย์ที่ปรึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Advisor: Educational Administration, Phetchaburi Rajabhat University

Abstract

The researcher was, therefore, interested in doing this research aiming to study: 1) the level of educational administration factors affecting quality of life of preschool children in child development centers in Phetchaburi Province, 2) the level of quality of life of preschool children in child development centers in Phetchaburi Province, and 3) educational administration factors affecting quality of life of preschool children in child development centers in Phetchaburi Province. The 373 research samples consisted of 166 head or acting head of child development centers, 79 chief administrators of subdistrict administrative organizations and municipal clerks, and 128 child caregivers. The research tool was a check-list questionnaire with reliability at 0.958. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, and multiple regression analysis. The research results were as follows: 1) The level of educational administration factors were overall at a high level. When being considered individually, the environment and learning and instructional media are the factors with the highest means and the factor with lower mean was personnel, whereas the building and landscape was the factor with the lowest mean. 2) The level of quality of life of preschool children in child development centers was overall at a high level. The aspects of quality of life, when being considered individually, could be ranked in descending order of their means as follows: emotional, mental, and social aspect, intellectual aspect, and physical aspect. 3) The educational administration factors affected quality of life of preschool children in child development centers in Phetchaburi Province with statistical significance at the 0.01 level. They could predict the quality of life of preschool children in child development centers in Phetchaburi Province for 69.90% and the regression equation could be written as follows: $\hat{Y} = 0.604 + 0.927(X)$.

Keywords: Administration factors, educational management, preschool children's quality of life, child development center

บทนำ

ศูนย์เด็กเล็กหรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อตั้งขึ้นโดยมีจุดประสงค์หลักเพื่อเป็นสถานที่สำหรับดูแลเด็กก่อนวัยเรียนและเพิ่มโอกาสให้เด็กได้รับการเตรียมความพร้อมและพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและจิตวิญญาณ อย่างเหมาะสมตามวัย รวมทั้งเพื่อแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองที่ไม่มีผู้เลี้ยงดูลูกในช่วงกลางวัน เนื่องจากสภาพครอบครัวและสังคมที่เปลี่ยนไป จากอดีตสู่ปัจจุบันที่พ่อแม่ต้องออกไปประกอบอาชีพนอกบ้าน เด็กเล็กๆ ขาดผู้ดูแล จะมีก็เพียงบางครอบครัวเท่านั้นที่มีญาติผู้ใหญ่หรือพี่เลี้ยง จึงจำเป็นที่พ่อแม่จะต้องค้นหาสถานที่ที่จะช่วยดูแลลูกให้เติบโตอย่างปลอดภัย (สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ, 2555 : 23)

ศูนย์เด็กเล็กจึงเปรียบเสมือนเป็นบ้านหลังที่สองที่เด็กๆ จะได้อยู่ร่วมกับเพื่อนๆ และผู้ดูแลอย่างมีความสุข ภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ดี เด็กก็จะมีสุขภาพกาย สุขภาพจิตและสังคมดี ซึ่งจะเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาสู่วัยต่าง ๆ และเป็นคนดีมีคุณภาพของประเทศชาติ (กรมอนามัย, 2549 : 12) เนื่องจากการพัฒนามนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องเริ่มตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดา จนถึง 5 ปี 11 เดือน 29 วัน ซึ่งถือเป็นระยะสำคัญที่สุดที่จะ

เป็นจุดเริ่มต้นของการวางรากฐานการพัฒนา ความเจริญเติบโตในทุกด้าน (สำนักงานอนามัยสิ่งแวดล้อม, 2550 : 42) การพัฒนาเด็กปฐมวัย จึงถือเป็นการลงทุนที่คุ้มค่า เพราะเป็นการลงทุนที่น้อยกว่าค่าใช้จ่ายในการตามแก้ปัญหาของสังคมที่เกิดขึ้นเพราะความไม่มีคุณภาพของประชากรในสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2555 : 11)

ส่วนราชการต่าง ๆ ที่ดำเนินการจัดตั้งสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ดำเนินการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 7,520 แห่ง กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ (ปัจจุบันอยู่ในกระทรวงวัฒนธรรม) ดำเนินการในวัด/มัสยิด เรียกว่า ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด/มัสยิด จำนวน 4,155 แห่ง และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) ดำเนินการในโรงเรียน เรียกว่า การจัดการศึกษาอนุบาล 3 ขวบ จำนวน 2,651 แห่ง รวมทั้งสิ้น 14,326 แห่ง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2556 : 11)

ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้รับการถ่ายโอนจากส่วนราชการต่าง ๆ และที่จัดตั้งเอง ดังนั้น มาตรฐานการดำเนินงานและบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงมีความแตกต่างหลากหลาย ทั้งในด้านโครงสร้าง อาคาร สถานที่และการบริหารงาน อีกทั้งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 ได้บัญญัติอำนาจและหน้าที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภทรับผิดชอบการจัดการบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนในพื้นที่ ซึ่งรวมถึงการจัดการศึกษาด้วยและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บททางการศึกษาก็ได้บัญญัติไว้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาระดับใดก็ได้ ตามความพร้อมความเหมาะสม และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ประกอบกับแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดให้การศึกษาปฐมวัย หรือก่อนประถมศึกษา เป็นหน้าที่ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดทำ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อเป็นกระจายโอกาสให้ประชาชนได้รับบริการเพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กปฐมวัยอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่างมีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาเด็กวัย 3-5 ปี ให้มีความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา มีคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อส่งเสริมศักยภาพในการศึกษาต่อในระดับประถมศึกษาเช่นเดียวกัน แต่ก็มิได้โครงสร้างการบริหารงานและความเป็นเอกภาพในการบริหารจัดการที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมการพัฒนาชุมชนบริหารงานโดยคณะกรรมการพัฒนาเด็ก ซึ่งประกอบด้วย ตัวแทนผู้ปกครอง/ผู้นำท้องถิ่น ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด/มัสยิด บริหารโดยคณะกรรมการ บริหารศูนย์อบรมก่อนเกณฑ์ในวัด/มัสยิด ประกอบด้วย ผู้แทนครูผู้สอน ผู้แทนครูพี่เลี้ยง ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีเจ้าอาวาส/อิหม่าม เป็นประธาน และการจัดการศึกษาอนุบาล 3 ขวบ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) บริหารงานโดยผู้บริหารโรงเรียน (วรเดช จันทรศร, 2551 : 62)

การจัดการศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ การพัฒนาทุกชนิดจะสำเร็จด้วยดี ขึ้นอยู่กับคุณภาพของผู้เรียน การจัดการสภาพแวดล้อมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประกอบด้วยสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ เช่น บริเวณโรงเรียน อาคารเรียน สิ่งแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น พฤติกรรม นิสัย ความสัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของเด็ก ครู และทุกคนในศูนย์เด็กเล็กต้องมีความสัมพันธ์อย่างมากในการจัดสภาพแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะปลอดภัย เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ส่งเสริมสุขภาพจิตและอารมณ์ ให้มีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเองให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สภาพแวดล้อมที่ดียังส่งผลต่อการพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพในด้านปัญญา ด้านจิตใจ ด้านร่างกาย และด้านสังคมอย่างสมดุล โดยเฉพาะด้านสังคม ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องส่งเสริมให้จัดกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม การจัดอาคารสถานที่ถือเป็นการจัดสภาพและบรรยากาศของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีความสวยงาม สะอาด มีสภาพแวดล้อมที่ดีเป็น การอำนวยความสะดวก สะดวกต่อการเรียนการสอน เพื่อให้เด็กเล็กได้เรียนอย่างมีความสุข มุ่งเน้นการเรียนการสอนตามธรรมชาติให้เด็กได้

ฝึกปฏิบัติจริงและปลูกฝังเรื่องความสะอาด ความมีวินัย เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความรักสามัคคี รวมทั้งการจัดให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความร่มรื่น มีต้นไม้ แหล่งน้ำ ไร่นา ไร่ผลไม้ (พิทยา ภรณ์มานะจุติ, 2549 : 45)

จากการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาเพื่อบริการสาธารณะตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 โดยได้รับการถ่ายโอนภารกิจด้านการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยและดำเนินการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยเอง ซึ่งได้รับการถ่ายโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากหน่วยงานราชการต่าง ๆ คือ กรมพัฒนาชุมชน กรมการศาสนา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) รวมทั้งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขึ้นเอง เพื่อให้ทราบถึงผลการดำเนินงาน ปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน จังหวัดเพชรบุรี ทั้ง 166 แห่ง มีวิธีการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่แตกต่างกันไปตามสภาพบริบทพื้นที่ ดำเนินการปฏิบัติภายใต้มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเช่นเดียวกัน อีกทั้งนโยบายในการจัดการศึกษาของผู้บริหารแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน และด้านอาคารสถานที่ การจัดสภาพแวดล้อมและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับการปรับปรุงพัฒนามากน้อยเพียงใด เนื่องจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีสถานที่ตั้งต่างกัน เช่น ตั้งอยู่ในวัดบ้าง ตั้งอยู่ในโรงเรียน และตั้งในที่สาธารณะของหมู่บ้าน ซึ่งในการศึกษาจะทำให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องในการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี เพื่อจะได้นำมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาให้ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับของประชาชน ในการให้ความไว้วางใจ สร้างความเชื่อมั่นในการนำบุตรหลานมาเข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เยาวพา เดชะคุปต์, 2552 : 16)

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเป็นงานที่มีความสำคัญมาก เพราะเป็นการพัฒนาและเตรียมความพร้อมของเด็กให้เติบโตเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา พร้อมทั้งปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมควบคู่กันไป ซึ่งกรมส่งเสริมได้จัดทำมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นแนวทางให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ปฏิบัติตาม ผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในตำแหน่ง นักวิชาการศึกษา ได้เล็งเห็นความสำคัญของการจัดสิ่งแวดล้อมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงได้ศึกษาปัจจัยการบริหารจัดการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ และพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน ตลอดจนแก้ปัญหาและปรับปรุงสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและเป็นข้อเสนอแนะให้ทางคณะผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ได้นำไปใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ได้มาตรฐานต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการศึกษาของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของจังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดเพชรบุรี
3. เพื่อศึกษาปัจจัยการบริหารจัดการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของจังหวัดเพชรบุรี

วิธีดำเนินการ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้วิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก/รักษาการหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ปลัดอบต./เทศบาล และครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 166 แห่ง ประกอบด้วย หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก/รักษาการหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 166 คน ปลัดอบต./เทศบาล จำนวน 79 คน และครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 204 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 449 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ประชากรประกอบด้วย หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก/รักษาการหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 166 คน ปลัดอบต./เทศบาล จำนวน 79 คน และครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 128 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 373 คน โดยใช้วิธีการเลือกสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Sample Random Sampling)

2. ตัวแปรที่ศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาตัวแปรต้นและตัวแปรตาม รายละเอียดดังนี้

ตัวแปรต้น ได้แก่ ปัจจัยการบริหารจัดการการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย

- 1) สภาพแวดล้อม 2) บุคลากร 3) อาคารสถานที่ และ 4) สื่อการเรียนการสอน

ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณภาพชีวิตของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามหลักการจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์จิตใจและสังคม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารจัดการการศึกษาของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของจังหวัดเพชรบุรี และตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของจังหวัดเพชรบุรี ลักษณะแบบสอบถามตอนที่ 1 และตอนที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert) ได้แก่ 5 = มากที่สุด, 4 = มาก, 3 = ปานกลาง, 2 = น้อย, 1 = น้อยที่สุด

4. การสร้างเครื่องมือในการศึกษา

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัย แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่จะศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม รวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากเอกสาร และงานวิจัย เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารจัดการการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของจังหวัดเพชรบุรี โดยกำหนดขอบเขตและเนื้อหาให้ครอบคลุมจุดมุ่งหมาย สร้างแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอคำแนะนำตรวจสอบความถูกต้องปรับปรุงแก้ไขให้ตรงกับขอบข่ายและเนื้อหาที่กำหนด นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำมาวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ โดยใช้วิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.67-1.00 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องแล้ว ไปทดลองใช้กับหัวหน้าศูนย์เด็กเล็ก/รักษาการหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ปลัดอบต./เทศบาล และครูผู้ดูแลเด็ก ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำแบบสอบถามไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.958 จากนั้นนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขจนเรียบร้อยสมบูรณ์แล้ว เสนออาจารย์ที่ควบคุมเพื่อขอความเห็นชอบนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารจัดการการศึกษาและคุณภาพชีวิตของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของจังหวัดเพชรบุรี โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5.2 วิเคราะห์ปัจจัยการบริหารการจัดการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของจังหวัดเพชรบุรี โดยการวิเคราะห์ถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression)

สรุปผลการศึกษา

1. ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยการบริหารการจัดการศึกษาของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของจังหวัดเพชรบุรี

ปัจจัยการบริหารการจัดการศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น	อันดับ
1. สภาพแวดล้อม	3.71	0.44	มาก	1
2. บุคลากร	3.60	0.70	มาก	3
3. อาคารสถานที่	3.58	0.46	มาก	4
4. สื่อการเรียนการสอน	3.71	0.47	มาก	2
เฉลี่ย	3.65	0.44	มาก	

จากตารางพบว่า ระดับปัจจัยการบริหารการจัดการศึกษาในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 0.44) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ระดับปัจจัยการบริหารการจัดการศึกษา ด้านสภาพแวดล้อม ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 0.44) และด้านสื่อการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 0.47) มีค่าเฉลี่ยเท่ากันซึ่งอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านบุคลากร ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.70) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านอาคารสถานที่ ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 0.46) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิต ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของจังหวัดเพชรบุรี

คุณภาพชีวิตของเด็กปฐมวัย	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ คุณภาพ	อันดับ
1. ด้านร่างกาย	3.66	0.45	มาก	3
2. ด้านสติปัญญา	3.84	0.54	มาก	1
3. ด้านอารมณ์จิตใจและสังคม	3.75	0.45	มาก	2
เฉลี่ย	3.75	0.45	มาก	

จากตารางพบว่า ระดับคุณภาพชีวิตของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.45) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ระดับคุณภาพชีวิตของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านสติปัญญามีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.54) รองลงมาคือ ด้านอารมณ์ จิตใจและสังคม ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.45) และด้านร่างกาย ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 0.45) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารการจัดการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของจังหวัดเพชรบุรี

แหล่งความแปรปรวน	β	SE β	Beta	T	Sig T
การบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	.927	.159	.748	52.468**	.000
ค่าคงที่	.604	.198		.549	.645

จากตารางพบว่า ปัจจัยการบริหารการจัดการศึกษาส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของจังหวัดเพชรบุรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และปัจจัยการบริหาร สามารถทำนายคุณภาพชีวิตของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของจังหวัดเพชรบุรี ได้ร้อยละ 69.90 สามารถนำมาเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอยได้ดังนี้ $Y = .604 + .927(X)$

การอภิปรายผล

1. จากการศึกษาาระดับปัจจัยการบริหารการจัดการศึกษาของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของจังหวัดเพชรบุรี ในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านปรากฏอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยมีปัจจัยการบริหารการจัดการศึกษา ด้านสภาพแวดล้อม และด้านสื่อการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน รองลงมาคือ ด้านบุคลากรและด้านอาคารสถานที่ ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจวรรณ ศรศรี (2556 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร มีจุดมุ่งหมายเพื่อ ศึกษาความคิดเห็นการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และเปรียบเทียบการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและการ สนับสนุนจากทุกภาคส่วน และด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยอภิปรายผลรายด้านดังนี้

1.1 ด้านสภาพแวดล้อม มีระดับปัจจัยการบริหารการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ความสำคัญกับการจัดประสบการณ์และกิจกรรมที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ สามารถตอบสนองความสนใจของเด็กได้และในการจัดกิจกรรมนั้นครูได้เน้นถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความพร้อมในด้านสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการจัดการศึกษา มีพื้นที่ปฏิบัติการกิจกรรมที่ชัดเจน มีพื้นที่สำหรับเด็กปฐมวัยได้ออกกำลังกายกลางแจ้ง และมีสัดส่วนพื้นที่เหมาะสมกับจำนวนเด็กปฐมวัย มีรั้วรอบขอบชิดกันบริเวณอย่างเป็นสัดส่วน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นุชตรี พูลเพิ่ม (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการจัดการสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอำนาจเจริญเพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอำนาจเจริญ ผลการศึกษา พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอำนาจเจริญ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

1.2 ด้านบุคลากร มีระดับปัจจัยการบริหารการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก โดยบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีศักยภาพในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นอย่างดี สามารถส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ บุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลยาณี ผลไม้ (2557 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กในอำเภอราศีไศล จังหวัดศรีสะเกษ การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในอำเภอราศีไศล จังหวัดศรีสะเกษ ผลการศึกษาพบว่า การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในอำเภอราศีไศล จังหวัดศรีสะเกษ ตามทัศนะของผู้ปกครองในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก อันดับแรกคือ ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการรองลงมา ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย และด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน ตามลำดับ

1.3 ด้านอาคารสถานที่ มีระดับปัจจัยการบริหารการจัดการศึกษา อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานที่อบรมเลี้ยงดูจัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้แก่เด็กเล็กตั้งนั้นในการก่อสร้างหรือปรับปรุงอาคาร สถานที่และจัดภูมิทัศน์สภาพแวดล้อมทั้งภายในอาคารและภายนอกอาคาร ต้องคำนึงถึงความมั่นคงแข็งแรงถูกสุขลักษณะมีความเหมาะสมและปลอดภัยแก่เด็กเล็ก ตลอดจนการส่งเสริมสุขภาพ ส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้ผู้ปกครองมีความมั่นใจไว้วางใจ การก่อสร้างและพัฒนาอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อม และความ ปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะมีส่วนช่วยในการส่งเสริมและพัฒนาเด็กเล็กโดยการจัดสภาพแวดล้อมที่ถูก สุขลักษณะ อันจะส่งผลต่อสุขภาพโดยตรงในการป้องกันการแพร่กระจายของโรคติดต่อ สามารถลดความเสี่ยงจาก การเกิดอุบัติเหตุส่งเสริมความปลอดภัยให้กับเด็กและฝึกนิสัยให้เด็กมีพฤติกรรมที่ถูกต้อง ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญ ของการเติบโต ห้องเรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีหน้าต่างและประตูที่อากาศถ่ายเทได้สะดวก รองลงมาคือ อาคาร สถานที่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความเหมาะสมต่อการดูแลเด็กปฐมวัย และห้องเรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีแสง สว่างจากธรรมชาติอย่างสม่ำเสมอทั่วทั้งห้อง เอื้อต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กปฐมวัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ เคียง ขวัญ สกุลฐา (2553 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหาร จัดการงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดคำสายทอง สังกัดกองการศึกษา เทศบาลเมือง มุกดาหาร พบว่าผลการดำเนินการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กวัดคำสายทองสังกัดการศึกษาเทศบาลเมืองมุกดาหารก่อนการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กจำนวน 11 คน ไม่มีความรู้ความเข้าใจ และเทคนิควิธีการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมหลังการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 11 คน มีความรู้ความเข้าใจ และเทคนิควิธีการในการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมทำให้ ครูนำความรู้ความเข้าใจ และเทคนิควิธีการที่ได้รับไปพัฒนางานในกระบวนการบริหารจัดการ งานอาคารสถานที่และ สิ่งแวดล้อม มีความสะอาด เอื้อต่อการเรียนรู้ มีความมั่นคงแข็งแรงปลอดภัย พื้นที่ใช้สอยภายในอาคารมีการกำหนดเป็น สัดส่วนชัดเจนอย่างเป็นระบบ มีการติดตามและประเมินผลเพื่อเป็นข้อมูลพัฒนาปรับปรุงต่อไป

1.4 ด้านสื่อการเรียนการสอน พบว่า มีระดับปัจจัยการบริหารการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เนื่องจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ความสำคัญกับคุณภาพชีวิตที่ดีด้านการเรียนรู้ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการต่างๆ ที่ทำให้เด็กเล็กได้รับความรู้และประสบการณ์ได้มากที่สุดภายใต้บรรยากาศที่ น่าเรียนรู้ ซึ่งสามารถทำได้โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องและตรงตามความต้องการของ ผู้เรียน การส่งเสริมความสามารถการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลจะมีผลต่อความสุขในการเรียนรู้ของเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนา เด็กเล็กได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาอุปกรณ์ สื่อประกอบการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง การจัดทำ/จัดหา อุปกรณ์ สื่อประกอบการจัดกิจกรรมได้เหมาะสมกับแผนการจัดประสบการณ์ และบำรุงรักษาอุปกรณ์ สื่อประกอบการจัด กิจกรรมให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้เสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นุชตรี พูลเพิ่ม (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการจัด สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอำนาจเจริญ ผลการศึกษา พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอำนาจเจริญ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับมาก และเมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการเลือกใช้สื่อ การเรียนรู้ รองลงมา ได้แก่ ด้านการจัดประสบการณ์ และด้านการจัดสิ่งแวดล้อม ตามลำดับ และสอดคล้องกับ งานวิจัยของ สุนัน ชันทะสิทธิ์ (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดย ภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุดคือ การจัดประสบการณ์ รองลงมาได้แก่ การประเมิน พัฒนาการและสื่อการเรียนรู้ ตามลำดับ

2. คุณภาพชีวิตของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของจังหวัดเพชรบุรี ระดับคุณภาพชีวิตของเด็ก ปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ระดับคุณภาพชีวิตของเด็ก ปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านสติปัญญา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านอารมณ์ จิตใจและสังคม และด้าน

ร่างกาย ทั้งนี้เนื่องจากหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้ดูแลเด็กให้ความสำคัญกับการจัดประสบการณ์และกิจกรรมที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ สามารถตอบสนองความสนใจของเด็กได้และในการจัดกิจกรรมนั้นครูได้เน้นถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งเป็นตามจุดมุ่งหมายของกรมวิชาการ (2551 : 9-25) ที่มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถ และความแตกต่างระหว่างบุคคล สอดคล้องกับแนวคิดของรูสโซ (Rousseau อ้างถึงใน สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2555 : 114) นักปรัชญาด้านการเมืองและการศึกษาชาวฝรั่งเศสแสดงทัศนะที่สำคัญว่าให้ตระหนักการให้เด็กเล็กๆ เรียนรู้จากประสบการณ์จากการทำกิจกรรมการเรียนรู้จากธรรมชาติ และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและแนวคิดของมอนเตสซอรี (Montessori, 1952 อ้างถึงใน สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2555 : 115) แพทย์ชาวอิตาลีผู้วางปรัชญาการพัฒนาเด็กไว้ว่าเด็กทุกคนปรารถนาการเรียนรู้อย่างอิสระจากการเล่น การกระทำและการพัฒนาไปตามขั้นตอน สติปัญญาจะพัฒนาขึ้นจากการได้สัมผัสและการฝึกการรับรู้เป็นทักษะเบื้องต้นของการอ่าน เขียน และการสะกดคำคือความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นแนวทางในการปฏิบัติกิจกรรม ครูเป็นเพียงผู้แนะนำ ช่วยเหลือเน้นเรื่องสุขภาพอนามัย และมีการปฏิบัติรองลงมาคือการจัดสภาพแวดล้อม ในการจัดการศึกษาปฐมวัยทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้มีหน้าที่จัดการศึกษาปฐมวัยได้ให้ความสำคัญเนื่องจากธรรมชาติของเด็กในวัยนี้สนใจจะเรียนรู้ ค้นคว้า ทดลองและต้องการสัมผัสกับสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัว การจัดสภาพแวดล้อมจึงต้องเหมาะสมตามความต้องการของเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นไปตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 สอดคล้องกับแนวคิดของลีเปอร์และคนอื่นๆ (Leeper & other, 1984 อ้างถึงใน เยาวพา เดชะคุปต์, 2552 : 133) ได้เสนอการจัดสภาพแวดล้อมสำหรับเด็กปฐมวัยไว้ว่า การจัดสภาพแวดล้อมสำหรับเด็กปฐมวัย ควรมีส่วนเอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก โดยเป็นการเรียนรู้จากประสาทสัมผัสทั้งห้า และเรียนรู้จากสิ่งที่เป็นนามธรรมมากที่สุด ซึ่งต้องคำนึงถึงความปลอดภัยและความเหมาะสมกับปรัชญาการศึกษาวัยนี้ อีกทั้งมีการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนเหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย เด็กเล็กที่ได้เข้ารับการเตรียมความพร้อมจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา ที่เหมาะสมตามวัย ซึ่งจากการประเมินพัฒนาการของเด็ก ทั้ง 4 ด้านตามแบบฟอร์มเกณฑ์การประเมินที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนด เด็กมีพัฒนาการอยู่ในระดับดี เด็กทั้งหมดที่จบการศึกษาจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้เข้าเรียนในระดับที่สูงขึ้นซึ่งสถานศึกษาที่รับช่วงต่อให้การยอมรับเป็นอย่างดี ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในการให้บริการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งมีแนวโน้มของจำนวนเด็กที่จะเข้ามาเรียนเพิ่มขึ้น เพราะมีค่าใช้จ่ายน้อย

3. ปัจจัยการบริหารจัดการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของจังหวัดเพชรบุรี ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารจัดการศึกษา ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของจังหวัดเพชรบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และปัจจัยการบริหาร สามารถทำนายคุณภาพชีวิตของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของจังหวัดเพชรบุรี ได้ร้อยละ 69.90 ทั้งนี้เนื่องจากปัจจัยการบริหารจัดการศึกษาด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านสภาพแวดล้อม เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้เด็กเล็กเกิดการเรียนรู้ โดยสื่อการเรียนรู้นี้เป็นด้านที่เห็นเป็นรูปธรรมมากที่สุด และครูผู้ดูแลเด็กมีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ด้านนี้ทุกคน สอดคล้องกับแนวคิดของราศี ทองสวัสดิ์ และคณะ (2549 : 19-20) ที่กล่าวว่าจุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยไม่ใช่เพียงแต่เป็นการเตรียมให้เด็กพร้อมที่จะเข้าเรียนต่อในชั้นประถมศึกษาเท่านั้น แต่เป็นการศึกษาที่ช่วยเด็กให้มีชีวิตที่สมบูรณ์แบบตามที่เด็กปฐมวัย พึงจะมีเพราะเด็กวัยนี้เป็นวัยที่พร้อมจะเรียนรู้ ครูและผู้เกี่ยวข้องต้องมีวิธีสอนที่เหมาะสมเพื่อให้เด็กดำรงชีวิตในวัยเริ่มต้นด้วยความสุขแลมีพัฒนาการด้านต่าง ๆ ไปได้อย่างเต็มที่ คือ ความพร้อมในการเรียนของเด็กปฐมวัย ซึ่งมีองค์ประกอบอยู่ 4 ประการ คือ ความพร้อมด้านร่างกาย ความพร้อมด้านอารมณ์-จิตใจ ความพร้อมสังคม และความพร้อมด้านสติปัญญา การดำเนินการดังกล่าวสอดคล้องกับผลการศึกษาของบราวน์ และคณะ (Brown and et.al, 1994 : 527) ที่ว่า สื่อการสอนได้แก่ อุปกรณ์ทั้งหลายที่ช่วยเสนอความรู้ให้แก่ผู้เรียนจนเกิดผลการเรียนที่ดี ทั้งนี้ มีความหมายรวมถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่ไม่เฉพาะแต่สิ่งที่เป็นวัตถุหรือเครื่องมือเท่านั้น เช่น การศึกษานอกสถานที่ การแสดงบทบาท อุปกรณ์

การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยเป็นสิ่งแวดล้อม เครื่องเรือนที่ใช้กับเด็กอุปกรณ์การเรียน ของเล่น วัสดุสิ่งของตามธรรมชาติ และรวมถึงเศษวัสดุ ที่สามารถนำมาให้เด็กได้สัมผัสจับต้องศึกษาเรียนรู้ หรือนำมาประกอบการสอนของครู และสามารถนำไปใช้กับนันทนาการได้ อุปกรณ์การเรียนรู้อาจเป็นสิ่งเร้าสำหรับเด็ก ยังมีคนแปลก มีความแตกต่างในรูปร่างมาก ๆ เด็กยังได้เรียนรู้มาก สิ่งเร้าที่ดีและสร้างการเรียนรู้ได้มากต้องมีลักษณะเฉพาะ คือ สามารถตอบสนองใกล้เคียงกันเป็นลูกโซ่อย่างต่อเนื่อง เด็กได้ฝึกทำซ้ำ ๆ มีความพอใจและมีความสุข มีการป้อนข้อมูลกลับที่ทำให้เด็กได้เรียนรู้ที่ดี ดังนั้นสื่อและอุปกรณ์ของเด็กปฐมวัย คือ อุปกรณ์ทั้งหลาย ที่ช่วยเสนอความรู้ให้แก่ผู้เรียนจนเกิดผลการเรียนที่ดี ทั้งนี้ มีความหมายรวมถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่ไม่เฉพาะแต่สิ่งที่เป็นวัตถุหรือเครื่องมือเท่านั้น สิ่งต่าง ๆ รอบตัวที่让孩子ได้เล่นได้สัมผัส เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ และสนองตอบความต้องการ โดยสอดคล้องกับวุฒิภาวะของเด็ก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาปัจจัยการบริหารการจัดการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของจังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งนี้เพื่อไปพัฒนาดังนี้

1. จากการวิจัยพบว่า สภาพแวดล้อมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรพัฒนามุมประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยอย่างหลากหลาย จัดสภาพแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งภายในและภายนอกให้มีความเหมาะสมเพื่อให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ
2. จากการวิจัยพบว่า บุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีการจัดบุคลากรผู้รับผิดชอบด้านการศึกษา เข้าניתนคำกักบิตดตามการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ครูผู้ดูแลเด็กเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการดูแลเด็กปฐมวัยในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเพิ่มทักษะและเทคนิควิธีการในการจัดการเรียนการสอน อีกทั้งมีการสนับสนุนให้ผู้ดูแลเด็กได้รับการศึกษาที่สูงขึ้นในด้านการศึกษาปฐมวัยและด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและได้มาตรฐาน
3. จากการวิจัยพบว่า อาคารสถานที่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรมีพื้นที่ห้องสำหรับการนอนที่ป้องกันพาหนะนำโรค โดยติดมุ้งลวด เพื่อป้องกันยุงลาย ที่จะเกิดโรคใช้เลือดออกกับเด็กเล็กได้
4. จากการวิจัยพบว่า สื่อการเรียนการสอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรมีการติดตามและประเมินผลการใช้อุปกรณ์สื่อประกอบการจัดกิจกรรมของเด็กเล็กอย่างเพียงพอ และมีการตรวจสอบ คุณภาพของสื่อให้สามารถใช้งานได้อยู่เสมอ เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะการเรียนรู้และพัฒนาได้อย่างเต็มตามศักยภาพ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรจะมีการศึกษาศักยภาพการจัดการศึกษาสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในระดับนโยบาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น
2. ควรจะมีการศึกษาเฉพาะกรณีโดยศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งใดแห่งหนึ่งแล้วเพิ่มความหลากหลายของกลุ่มตัวอย่างที่นอกเหนือจากผู้ปฏิบัติงานด้านการศึกษาและผู้ปกครองเพื่อจะได้นำแนวทางมาปรับปรุงพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้น ๆ ได้โดยตรง
3. ควรจะมีการศึกษาเปรียบเทียบศักยภาพในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แต่ละแห่ง เพื่อจะได้เห็นศักยภาพในการจัดการศึกษาที่แตกต่างกันออกไปอย่างชัดเจน
4. ควรจะมีการศึกษาบทบาทของชุมชนผู้ปกครองที่มีต่อการพัฒนาศักยภาพในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นหรือของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในแต่ละแห่ง

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรมอนามัย. (2549). **คู่มือการดำเนินงานโครงการศูนย์เด็กเล็กน่ายุ.** กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาเด็กปฐมวัย.** กรุงเทพฯ : ครูสภาพลาดพร้าว.
- กัลยาณี ผลไม้. (2557). **การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กในอำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
- เคียงขวัญ สกุลอุฮา. (2553). **การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดคำสายทอง สังกัดกองการศึกษา เทศบาลเมืองมุกดาหาร.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- นุชตรี พูลเพิ่ม.(2553). **การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอำนาจเจริญ.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- เบญจวรรณ ศรีศรี.(2556). **การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอวังทรายพูนจังหวัดพิจิตร.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2552). **การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย.** กรุงเทพฯ : เอพีกราฟฟิกส์ดีไซน์.
- ราศี ทองสวัสดิ์ และคณะ. (2549). **คู่มือนิเทศการศึกษาก่อนประถมศึกษา.** กรุงเทพฯ : อักษรไทย.
- สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.(2555). **แผนการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2555.** กรุงเทพฯ : พันนี้พับลิชชิง.
- สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็กเยาวชนผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ. (2555). **มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ: คู่มือการดำเนินงานตามมาตรฐาน.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานอนามัยสิ่งแวดล้อม. (2550). **การอนามัยสิ่งแวดล้อมสำหรับเด็ก.** นนทบุรี : กรมอนามัย.
- สุนัน ชนทะสิทธิ์. (2552). **การศึกษาการจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

ภาษาต่างประเทศ

- Brown, C. J., Hendrich, B. D., Rupert, J. L., Lafreniere, R. G., Xing, Y., Lawrence, J., & Willard, H. F. (1994). The human Xist gene: Analysis of a 17 kb inactive X-specific RNA that contains conserved repeats and is highly localized within the nucleus. *Cell*, 71, 527-542.